

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΜΑΡΤΥΣ

Τὰ προνέμια τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κισιλάραχ. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ Ἀθηναίου ἄρχοντα Μιχαὴλ Λιμπωνα. Ἡ περσοποιεὶς μὲς Ἀθηναϊκῆς Ἐπιτροπῆς στὴν Ὑψηλὴ Πύλῃ. Ἡ σκηνὴ τῆς δολοφονίας. Τὰ λείψανα τοῦ Μαρτυρῆς στὴν Κων/πολὶ. Ἡ εἶδσις στὴ Βενετία. Το στιχεύρημα ἐνὸς Κρητικῆς παπά, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ὁ μαρτυρολόγιος τῶν Ἀθηναίων τῆς Τουρκοκρατίας εἶνε ἀνεξάντλητο σὲ φοιητῆς τραγῳδίες. Ἐνας ἀπὸ τοὺς μάρτυρας αὐτοῦ, ἦταν καὶ ὁ Ἰωάννης Λιμπωνας, τοῦ ὁποῖου θὰ σὰς διαγρηθοῦμε σήμερα τὴ συγγραμμικὴ ἱστορίαν.

Ὁ Λιμπωνας, γέννημα-θέρμα τῶν Ἀθηνῶν, ἦταν ἕνα ἀπὸ τὰ νοικοκυροῦλοια τοῦ τόπου. Ἀφοῦ ἐμῆθε τὰ πρῶτα γράμματά στα ἡτοιχὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος του, οἱ ἡμέλια 20 χρονῶν, ἐπῆγε στὸ Παρίσι καὶ στὴ Βενετία, νὰ συμπληρῶσῃ τὴς ἐγκυκλοπαιδικῆς τῶν γνῶσεσι καὶ νὰ ἐπιδοθῇ στὸ ἐμπόριο, ὅπως καὶ τόσοῖ ἄλλοι ὁμογενεῖς ποὺ ἀποτελοῦσαν τότε διαλεχτὴ καὶ πολυάριθμὴ ἀγοικία στὴ Βενετία... Ἐξῆσε ἐξισί ἀρετὰ χρόνια, ἐκμαθίσις περιουσία, ἀλλὰ ἡ νοσταλγία ἐκρηγόσθηγε ἀνὰ σαρὰ τὴν ψυχὴ του. Καὶ στὸ 1663 ὁ ἄρχοντας Μιχαὴλ Λιμπωνας ἐγύσθηε στὸν τόπο τῆς γεν-

νήσειόσ του, ἐρωτεύθηκε ἀνῶνα Μιεντζέλιου καὶ τὴν πήρε γυναῖκα του.

Ἀλλὰ ἡ ἐλευθερὴ ζωὴ ποὺ εἶχε κάνει στὴν Εὐρώπῃ, ἡ ἰδέες τῆς ἀνεξαρτησίας μετὰ τίσις ὅσοις ἦταν λοιποῖμονοι, ἡ ἔξαιρετικὴ καταγωγή του, τὸν ἔβαναν νὰ βλέπῃ με βαρυνθία τὴν Τουρκικὴν σκλαδιά. Κι' ἔξαινα τότε συνέθη κάτι πού τὸν ἐστοχεύωσσε ἀκομῃ περισσότερο. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ, ξημέρωσαν ἡμέρας κακῆς γιὰ τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Κισιλάραχ (δηλ. ὁ Ἀρχιεπινοῦχος) τοῦ Σουλτανικοῦ Παλατίου, στὸν ὁποῖον ἄνῆρον τὰ εἰσοδήματα τῶν Ἀθηνῶν, ἔστειλε νέους ἀντιπροσώπους του. Οἱ θηρωδεις αὐτοὶ φορατζήδες, καταπατοῦντες προνόμια παλαιάτατα, ἔβαλαν κυκλολεκτικῶς τὴ θηλιὰ στὸ λαμπὸ τῶν δυστηχεύμένων ἱποδοῦων. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπερῶσσαν νὰ στείλουν ἐπιτροπὴν στὴν Κωνσταντινούπολι, νὰ καταγγεῖλῃ ὡρισμένους καταγρησις τῶν Τούρκων ἐκπαισῶτων καὶ νὰ ἐπιτήσῃ τὴν προστασία τῶν προνομίων του. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς, ἐξελέγη ἀπε τοὺς δημογέγοντας ὁ Μιχαὴλ Λιμπωνας.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀθηναίων, ὅταν ἔφθασαν στὴν Κων/πολὶ, ἐπροκάλεσαν τὴν ἐπιμετὴ προσοχὴ τῶν Ὀθωμανῶν πασάδων τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ἐνας στιχογράφος τῆς ἐποχῆς διηγεῖται σὲ ἀπλοῖκοις στιχοῦς τὴν ἐμφάνισιν τῶν Ἀθηναίων ἀπεσταλμένων μπροστὰ στὸν Ἀρχιεπινοῦχο, μετὰ τὰ γραφικὰ τῶς φορματῆ.

Τοῦ ἡ σχετικὴ περιγρημῆ :

Ὅσοις φορῆς ἐφαινοῦνται μπροστὰ του οἱ Ἀθηναῖοι, σ' ἄλα τὰ γέννη καὶ φιλεῖς ἐδέικταισαν ὠραῖον εἶκοσι κι' ἄν ἐστῆκασι, ἐφαινοῦνται σαράντα, μετὰ παλαιὰ φορῆματα, καθὼς τὰ φέραν πάντα, καὶ μετὰ τὰ σκαδιά τὰ ψηλά ποὺ εἶχαν σὸ κεφάλι στολίζοντάς τους τὸ κομὴ μὲ δόξα τους μεγάλην καὶ μέρος διὰ τὴν εὐμορφίαν, μέρος διὰ τὴν σοφίαν καὶ διὰ τὴν εὐπρέπειαν καὶ διὰ τὴν ἐνθυσίαν, ἂν ἦσαν μπροῦς εἰς τὸν Κρητὴν χιλιῶδες θὰ κρηθοῦσι τοὺς Ἀθηναίους. ἐκραῖε νὰ ὠσωσαν νὰ τοὺ εἰποῦσι ἂν εἶχαισ παράνομα, νὰ τοὺς ἐλευθερῶσῃ καὶ κείων πού τοὺς τυραννοῦν θάνατον νὰ τοὺς δώσῃ.

Ὁ Λιμπωνας, μετὰ θάρρος καὶ μηροχρῆ, ἐξέθεσε στὸν Κισιλάραχα τὰ παράνομα τῶν Ἀθηναίων, τίς πείσις ποὺ ἴρισαντο, τὰ νέτα ἄσῃ, τῆς παραβίσις τῶν Σουλτανικῶν προνομίων τῆς πόλεως. Ὁ ἄρχιεπινοῦχος τὸν ἴκουσε μετὰ συμπάνεια καὶ τὸν ἐβοδῆισε μετ' ἔγγραφο, σύμφωνα μετὰ τοὺς πόδους του. Ὅταν ὁ Λιμπωνας καὶ οἱ ἄλλοι ἐγύθισαν στὰς Ἀθήνας, οἱ ἀμφοτελῆς τους χριστιανοὶ τοὺς ἰπεδέ-

χθησαν μετὰ τιμῆς. Ἐσοῦλασαν ὅμως ἐναντίον του οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ φορατζήδες, ποὺ ἔξαναν τὰ παράνομα κέρηδεις του. Ὅτι τοὺς ἐβρῆναεις περισσότερο ἦταν ἡ περιουσιῆσις ποὺ ἔκανε τότε ὁ Καδής τῶν Ἀθηνῶν στὸ Λιμπωνα, κατὰ τὴν διαταγὴν ποὺ εἶχε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι. Πιγρῶναν μαζὴν περίπαιτο καὶ ἔβαναν μαζὴν τὸν καρέ του στὸν μεγάλον καρενέ, στὸ Μοναστηράκι... Ὅλα αὐτὰ ἐκφῶρῶσαν τὴν ὄρη τῶν Τούρκων καὶ ἀπερῶσαν νὰ ἐκδικηθοῦν, νὰ βγάλουν ἀπὸ τὴ μῆσθ τὸ Λιμπωνα, μετὰ δολοφονικὸν τρόπον.

Στῆς 23 Δεκεμβρίου 1678, ὁ Μιχαὴλ Λιμπωνας ἐβγῆνε ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Καδῆ τῶν Ἀθηνῶν, ποὺ ἦταν σ' ἕνα στενὸ τῆς Πιλάκας. Οἱ Τούρκοι φορατζήδες καὶ ἄλλοι φίλοι του— μετὰ τοὺς ὁποῖους ἐμοῖοι ῶροντο τὰ κέρηδη—εἶχαν στήσις καρετῆς. Κι' ἔξαινα ὡρισμῶνα κατάνο του μετὰ μαχαίρια, σπαθιά, ροπαλιά. Τὰν ἐξήτῶσαν, τὸν κατὰκομῆτασαν, τὸν ἐλαίανουν κυκλολεκτικῶς! -Ὁ μυελὸ τοῦ χύνοται—γράσει ὁ ἱστορικὸς—οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξορῶσονται. Ὑπῆρξε ἀληθῆς μαρτυρικός θάνατος ὁ τοῦ Λιμπωνα, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τῶν ἐκρητῆ δέκα μαρτυρῶν.

Ὁ φόνος τοῦ ἀρχοντα Λιμπωνα ἐβῶθηκε σὲ ἀληθινὸ πένθος ὅχι μόνο τοὺς συγγενεῖς του, ἀλλ' ὅλη τὴν Ἀθήνα. Ἀκόμα καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ Διοικητῆς ἐξορῶσθη γιὰ τὸ σκληρὸ θάνατον τοῦ ἀγαθοῦ δημογέγοντος...

Ἐλέγε δὴσὸς ὅτι ἡ τιμορία τῶν ἐνόχων δέν τοῦ ἦταν εὐκόλη, γιὰ τοὺς Ὀττοῦκοις τῆς πόλεως εἶχαν ἐπιπέσις κατὰ τοῦ Λιμπωνα σὺσσις ματιοῖμονοι, μετὰ τὴν εὐθύνην καὶ ἐπομῆσις ἔφραξε, ἡ ὄλων νὰ τοὺς στείλῃ στὴν κρηεῖα ἢ νὰ μὴν καταδῶσῃ κα νένα...

Ἄλλ' οἱ χριστιανοὶ τῶν Ἀθηνῶν, ποὺ ἐλάτρωσαν τὸν Μιχαὴλ Λιμπωνα ὡς ἕνα ἅγιον, ποὺ τὸν φρόνιμο του ἐβρῆνε ὡρισμῶνα ἀπὸ τὸ θαροαλεῖα παραδείγματα τῆς ζωῆς του καὶ ἡ ψυχὴ του εἶχε ἐρεθισθῆ ἀπὸ τὸ μαρτυρικό του θάνατον, δέν ἤθελαν ν' ἀρῆσιν ἀτιμωσῆτο τοὺς δολοφόνους του...

Τὴν ἴδια μέρα, οἱ γέροντες τῶν Ἀθηνῶν, οἱ πατῆρες καὶ οἱ πρόκοιτο σὺνῆγρηται στὸ ἀρχοντικὸν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ δολοφονηθέντος, καὶ πῆραν μίαν ἀπόφασιν θλιβερῆν ἀλλὰ γενναία καὶ ἀποτελεσματικὴν :

Ἐμῆξαισαν τὰ φοιητὰ λείψανα τοῦ Μιχαὴλ Λιμπωνα, τίς σάρκες του καὶ τὰ δὸτῆ του, τὰ ἔβαλαν σ' ἕνα κιβώτιο καὶ τὰ ἐπῆγαν στὸν Κων/πολὶ. Μία μεγάλη ἐπιτροπὴ ἀπὸ κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, μετὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ θῆματος, συνῶδισαν τὰ με-

Χορὸς Ἑλλήνων ἐξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. (Εἰκόμ τοῦ περιγρητῆ Μπέλλε)

κάθρια λείψανα... Οἱ νεκροφόροι αὐτοὶ πρέσις τῶν Ἀθηναίων ἔφραξαν καὶ ἄνωσαν τὸ κιβώτιο μπροστὰ στὸν Ἀρχιεπινοῦχο τῶν Παλατίου. Δεῖγνόντάς του τὰ κατακομῆτασμένα μέλη, ἔβαλαν γοερῆς κραυγῆς, θηρωλογῶντάς καὶ ἠτητόνας τὴν τιμορία τῶν κακοῦργων.

Ὁ στιχογράφος τοὺς παριστάνει νὰ λένε στὸν ἰσχυρὸ Κισιλάραχα :

Ἄδικο ἀπάνω σ' ἄδικο, ἀδέντη μὸν ἐγίνῃ κι' ἤλαθε πρὸς τοῦ λόγου σου νὰ κἀμῃς δικαιοσύνην Ἐσὺ, ἀδέντη καὶ κρετῆ, κεφάλι δοξαριμένο, στοχάσσο τὸ κεφάλι του πὸς τόχον σκορμιωμένο, στοχάσσο ἐκείνον ποστέλις μαζὴν μετὰ τὸν ἔξωσση, στοχάσσο μετὰ τὰ μάτια σου καλὰ νὰ τὸν ἰδοῦσι, στοχάσσο καὶ τὰ κόκκαλα ὅποῖνε τσακισμένα, ἰδές καὶ τὰ κορμάτια του στὰ αἵματα βαμμένα.

Ἡ τιμορία τῶν δολοφόνων δέν ἄργησε. Ὁ Ἀρχιεπινοῦχος σὺν κινήθηκε καὶ διέταξε τὸν Διοικητὴ τῶν Ἀθηνῶν νὰ βρῇ μετὰ κῶν τρόπον τῶς πρωταίτιους καὶ νὰ τοὺς στείλῃ δεμῆσις στὴν Κωνσταντινούπολι.

Μόλις ἔφτασε ἡ διαταγὴ αὐτὴ στὰς Ἀθήνας, ἄρῶσαν κακῆς ἡ μέρες γιὰ τοὺς Τούρκους φορατζήδες. Ὁ Διοικητῆς μπόρσις νὰ

χθησαν μετὰ τιμῆς. Ἐσοῦλασαν ὅμως ἐναντίον του οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ φορατζήδες, ποὺ ἔξαναν τὰ παράνομα κέρηδεις του. Ὅτι τοὺς ἐβρῆναεις περισσότερο ἦταν ἡ περιουσιῆσις ποὺ ἔκανε τότε ὁ Καδής τῶν Ἀθηνῶν στὸ Λιμπωνα, κατὰ τὴν διαταγὴν ποὺ εἶχε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι. Πιγρῶναν μαζὴν περίπαιτο καὶ ἔβαναν μαζὴν τὸν καρέ του στὸν μεγάλον καρενέ, στὸ Μοναστηράκι... Ὅλα αὐτὰ ἐκφῶρῶσαν τὴν ὄρη τῶν Τούρκων καὶ ἀπερῶσαν νὰ ἐκδικηθοῦν, νὰ βγάλουν ἀπὸ τὴ μῆσθ τὸ Λιμπωνα, μετὰ δολοφονικὸν τρόπον.

Στῆς 23 Δεκεμβρίου 1678, ὁ Μιχαὴλ Λιμπωνας ἐβγῆνε ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Καδῆ τῶν Ἀθηνῶν, ποὺ ἦταν σ' ἕνα στενὸ τῆς Πιλάκας. Οἱ Τούρκοι φορατζήδες καὶ ἄλλοι φίλοι του— μετὰ τοὺς ὁποῖους ἐμοῖοι ῶροντο τὰ κέρηδη—εἶχαν στήσις καρετῆς. Κι' ἔξαινα ὡρισμῶνα κατάνο του μετὰ μαχαίρια, σπαθιά, ροπαλιά. Τὰν ἐξήτῶσαν, τὸν κατὰκομῆτασαν, τὸν ἐλαίανουν κυκλολεκτικῶς! -Ὁ μυελὸ τοῦ χύνοται—γράσει ὁ ἱστορικὸς—οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξορῶσονται. Ὑπῆρξε ἀληθῆς μαρτυρικός θάνατος ὁ τοῦ Λιμπωνα, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τῶν ἐκρητῆ δέκα μαρτυρῶν.

Ὁ φόνος τοῦ ἀρχοντα Λιμπωνα ἐβῶθηκε σὲ ἀληθινὸ πένθος ὅχι μόνο τοὺς συγγενεῖς του, ἀλλ' ὅλη τὴν Ἀθήνα. Ἀκόμα καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ Διοικητῆς ἐξορῶσθη γιὰ τὸ σκληρὸ θάνατον τοῦ ἀγαθοῦ δημογέγοντος...

Ἐλέγε δὴσὸς ὅτι ἡ τιμορία τῶν ἐνόχων δέν τοῦ ἦταν εὐκόλη, γιὰ τοὺς Ὀττοῦκοις τῆς πόλεως εἶχαν ἐπιπέσις κατὰ τοῦ Λιμπωνα σὺσσις ματιοῖμονοι, μετὰ τὴν εὐθύνην καὶ ἐπομῆσις ἔφραξε, ἡ ὄλων νὰ τοὺς στείλῃ στὴν κρηεῖα ἢ νὰ μὴν καταδῶσῃ κα νένα...

Ἄλλ' οἱ χριστιανοὶ τῶν Ἀθηνῶν, ποὺ ἐλάτρωσαν τὸν Μιχαὴλ Λιμπωνα ὡς ἕνα ἅγιον, ποὺ τὸν φρόνιμο του ἐβρῆνε ὡρισμῶνα ἀπὸ τὸ θαροαλεῖα παραδείγματα τῆς ζωῆς του καὶ ἡ ψυχὴ του εἶχε ἐρεθισθῆ ἀπὸ τὸ μαρτυρικό του θάνατον, δέν ἤθελαν ν' ἀρῆσιν ἀτιμωσῆτο τοὺς δολοφόνους του...

Τὴν ἴδια μέρα, οἱ γέροντες τῶν Ἀθηνῶν, οἱ πατῆρες καὶ οἱ πρόκοιτο σὺνῆγρηται στὸ ἀρχοντικὸν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ δολοφονηθέντος, καὶ πῆραν μίαν ἀπόφασιν θλιβερῆν ἀλλὰ γενναία καὶ ἀποτελεσματικὴν :

Ἐμῆξαισαν τὰ φοιητὰ λείψανα τοῦ Μιχαὴλ Λιμπωνα, τίς σάρκες του καὶ τὰ δὸτῆ του, τὰ ἔβαλαν σ' ἕνα κιβώτιο καὶ τὰ ἐπῆγαν στὸν Κων/πολὶ. Μία μεγάλη ἐπιτροπὴ ἀπὸ κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, μετὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ θῆματος, συνῶδισαν τὰ με-

Χορὸς Ἑλλήνων ἐξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. (Εἰκόμ τοῦ περιγρητῆ Μπέλλε)

κάθρια λείψανα... Οἱ νεκροφόροι αὐτοὶ πρέσις τῶν Ἀθηναίων ἔφραξαν καὶ ἄνωσαν τὸ κιβώτιο μπροστὰ στὸν Ἀρχιεπινοῦχο τῶν Παλατίου. Δεῖγνόντάς του τὰ κατακομῆτασμένα μέλη, ἔβαλαν γοερῆς κραυγῆς, θηρωλογῶντάς καὶ ἠτητόνας τὴν τιμορία τῶν κακοῦργων.

Ὁ στιχογράφος τοὺς παριστάνει νὰ λένε στὸν ἰσχυρὸ Κισιλάραχα :

Ἄδικο ἀπάνω σ' ἄδικο, ἀδέντη μὸν ἐγίνῃ κι' ἤλαθε πρὸς τοῦ λόγου σου νὰ κἀμῃς δικαιοσύνην Ἐσὺ, ἀδέντη καὶ κρετῆ, κεφάλι δοξαριμένο, στοχάσσο τὸ κεφάλι του πὸς τόχον σκορμιωμένο, στοχάσσο ἐκείνον ποστέλις μαζὴν μετὰ τὸν ἔξωσση, στοχάσσο μετὰ τὰ μάτια σου καλὰ νὰ τὸν ἰδοῦσι, στοχάσσο καὶ τὰ κόκκαλα ὅποῖνε τσακισμένα, ἰδές καὶ τὰ κορμάτια του στὰ αἵματα βαμμένα.

Ἡ τιμορία τῶν δολοφόνων δέν ἄργησε. Ὁ Ἀρχιεπινοῦχος σὺν κινήθηκε καὶ διέταξε τὸν Διοικητὴ τῶν Ἀθηνῶν νὰ βρῇ μετὰ κῶν τρόπον τῶς πρωταίτιους καὶ νὰ τοὺς στείλῃ δεμῆσις στὴν Κωνσταντινούπολι.

Μόλις ἔφτασε ἡ διαταγὴ αὐτὴ στὰς Ἀθήνας, ἄρῶσαν κακῆς ἡ μέρες γιὰ τοὺς Τούρκους φορατζήδες. Ὁ Διοικητῆς μπόρσις νὰ

ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Ο ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ ΚΙ' Ο ΑΣΚΗΤΗΣ

Μιά φορά ο Θεός έστειλε τον 'Αρχάγγελο Γαβριήλ σε μία πολιτεία για να πάρη την ψυχή μιας χήρας.

Όταν ο αρχάγγελος έφτασε στο σπίτι της, βρήκε τη χήρα να ψυχομαχάει και να κρατάει στο στήθος της δυο δίδυμα μορρά της που της ζητούσαν το γάλα της.

Ο αρχάγγελος λυπήθηκε τα δυο φτωχά πλάσματα που θα μέναν ορφανά και γύρισε στο Θεό, χωρίς να φέρη μαζί του την ψυχή της χήρας. Ο Παντοδύναμος τότε τον ρώτησε γιατί δεν έξεπλήρωσε την προσταγή του κι' έδειξε του άπαντησε :

— Άφρησε τη μητέρα να ζήση, από συμπόγια για τα δυο μορρά της...

— Ύστερ' απ' αυτό, ο Θεός έστειλε τ'ο Γαβριήλ να βγάλη ένα λιθάρι απ' τα βάθη της θάλασσας, και να το π'ο άνεβάσθαι ψη-

λά στον ουρανό.

Ο αρχάγγελος έφερε το λιθάρι κι' ο Θεός τον έδιάταξε να τ'ο σπάση.

Ο Γαβριήλ έκανε ό,τι του είπε ο κ'ρυός του και βρήκε μέσα στο λιθάρι δυο σκουλήρια ζωντανά.

Τότε ο Θεός τον ρώτησε :

— Πούς τρέφει αυτά τα σκουλήρια που βρίσκονται μέσα στην πέτρα στα βάθη της θάλασσας ;

— Εσύ, Κύριε ! άπάντησε ο αρχάγγελος. — Αφού λοιπόν φροντίζω για ένα ταπεινό σκουλήρι, π'ορόθεσε τότε ο Θεός, π'ος μπορεί ν'άδιαφορή για τόν άνθρωπο που τόν ξεαγόρασα απ' την άμαρτία με τ'ο αίμα τ'ο γιού μου ;

Ύστερ' απ' αυτό ο Θεός έστειλε τον αρχάγγελο Μιχαήλ και πήρε την ψυχή της χήρας, τόν δέ Γαβριήλ τόν καταδίκασε για την άνυστασή του να ύπηρετή τριάντα χρόνια έναν άσκητη και να τόν φυλάη από κάθε κίνδυνο. Κι' άμα πενούσαν αυτά τα χρόνια να πάρη την ψυχή τ'ο άσκητη και να την άνεβάσθαι στον ουρανό, μερ'ος τ'ο θρόνο τ'ο Υψίστου.

Έτσι ο αρχάγγελος μεταμορφώθηκε σε καλόγερο κι' έκτελούσε όλες τις προσταγές τ'ο άσκητη με τ'οση φρονιμάδα και μετριοφροσύνη, που εκείνος δεν έπαινε να τόν θαυμάη για την ευσειθείά του.

τ'ος πάση χωρίς να φοβάται την όργη των ισχυρών της Πόλης. Και τ'ος έπαισε πράγματι, τ'ος έβαλε σε μία φρεγάτα και τ'ος έστειλε στον Κισλόβαχα, ο όποιος έφ'ελάσσε μερικούς, έκρούμασε τρεις και τ'ος άλλους τ'ος έστειλε έξωρίστους στα βάθη της Μικράς 'Ασίας...

Η πόλις των 'Αθηνών δεν έληρομόνησε τόν άρχοντα που έμαρτίρησε ύπερ της διαφυλάξεως τόν προγομόν της. Και ή 'Ελληνική παροικία της Βενετίας, που είχε γ'νορήσει και εκτίμησει τόν Μιχαήλ, Λίμπωνα, τόν έδ'ορήνησε μικρότατα. Άίγα χρόνια μετά τόν τραγικό θάνατό του, στα 1681, ο 'Ιερ'ος της 'Ελληνικής 'Εκκλησίας τ'ο Άγιον Γεωργίου στη Βενετία 'Αντώνιος Μπουμπουλιός ο Κρης, έξέδωσε τόν 'Ορ'ηγον της περιφ'ηνης πόλεως 'Αθήνας διά τόν έπόδυνον και πολύκλυαυτον θάνατον τ'ο παμφιλτάτου και πισωτότου ατ'ής πολιτου και υπαρχαίου Μιχαήλ Λίμπωνα τ'ο άεμνήστου, άδικως και άπληγως ύπερ ατ'ής φουεβ'έντος. Στο ατιχοούρημα αυτό τ'ο Κορηικό παπά παριστάνεται ή πόλις των 'Αθηνών να δηγηύ άταρηγορήσει τόν παιδί της με σιτίους, οι όποιοι σε πολλά μέρη και π'όσος έχουν και παρ'ή έμπνευσι.

Μία όδος των 'Αθηνών φέρει σήμερα τ'ο όνομα τ'ο Μιχαήλ Λίμπωνα.

Άλλά σε όλο αυτό τ'ο διάστημα ο κατόδικος αρχάγγελος ούτε γέλασε, ούτε χαμογέλασε ποτέ.

Μιά μέρα, όταν κόντευαν π'ο να τελειώσουν τα τριάντα χρόνια της π'ομορφιάς, ο άσκητης τόν έστειλε στην πολιτεία για να τ'ο άγοράση ένα ζευγάρι γερά παπούτσια που να βαστάξουν άπάνω από ένα χρόνο. Ο αρχάγγελος μόλις άκουσε τα λόγια αυτά, γέλασε.

Ο άσκητης τότε, που άγνοούσε π'ος ο ύποταχτικός του ήταν άγγελος, παραξενεύτηκε πολύ βλέποντάς τον να γελά για πρώτη φορά ύστερ' από τόσο χρόνια. Γι' αυτό έστειλε μαζί του κι' ένα καλογεροπαίδι για να παραφυλάη τα κινήματα και τα φερσίματα τ'ο αρχαγγέλου.

Σεκίνησαν λοιπόν οι δυο καλόγεροι και πήγαιναν μαζί, ως ότου έφτασαν σ' ένα μέρος όπου β'οηξαν ένα ζηριάνο που τ'ος ζήτησε έλεημοσύνη.

Ο αρχάγγελος, μόλις τόν είδε, γέλασε πάλι. Έξακολούθησαν τ'ο δρόμο τ'ος και συνάντησαν παρ'έκει έναν επίσκοπο κι' έναν έπαρχο που διάβαιναν περ'ημένοι μέσα στ' άμ'αξή τους με μεγάλη συνουδεία λαού από πίσω.

Τότε ο αρχάγγελος γύρισε τ'ο πρόσωπό του απ' την άλλη μεριά και γέλασε.

Όταν έφτασαν τέλος στην πολιτεία, είδαν έναν κλέφτη που είχε κλέψει ένα π'ηλοτό άγγελο κι' ο αρχάγγελος γέλασε κι' αυτή τη φορά.

Έπειτα πήγαν κι' άγόρασαν τα παπούτσια και γύρισαν πίσω στον άσκητη. Τότε ο σύντροφός τ'ο αρχαγγέλου διηγήθηκε στον άσκητη όλα όσα είδε και τ'ο έλεε π'ος ο ύπηρετής του είχε γέλασει τρεις φορές.

Ζαρωμασμένος απ' αυτό ο άσκητης, ρώτησε τόν άγγελο :

— Π'ες μου, παιδί μου, τί σου συμβαίνει ; Έχεις τώρα τριάντα χρόνια που με ύπηρετείς και ποτέ δεν σ' είδα να γελάσσης, ενώ σήμερα γέλασες τέσσερες φορές...

Τότε ο Γαβριήλ τ'ο άποκρίθηκε :

— Μάθε π'ος είμαι ο αρχάγγελος Γαβριήλ. Ο Θεός μ' έστειλε κάποτε να πάρη την ψυχή μιας χήρας που βαστούσε στην άγκυλιά της δυο μορρά. Έγώ όμως τα λυτήρησα κι' άφρησα τη μητέρα τους ζωντανή. Γι' αυτό καταδικάστηκα απ' τ'ο Θεό να σε ύπηρετώ τριάντα χρόνια και να σε φυλάω από κάθε κίνδυνο. Και τώρα που συμπληρώθηκαν τα τριάντα χρόνια έχω έντολή να πάρω την ψυχή σου και να την πάω στον ουρανό...

»Θέλεις τώρα να μάθης την άφρησή τ'ο γέλιου μου ; Άκουσε. Με έστειλες στην πολιτεία κι' ού άγοράση παπούτσια για ένα χρόνο, ενώ σου θα π'εβάνη μέσα σε τρεις μέρες.

»Ξέρεις γιατί γέλασα π'ο όταν άκουσα τ'ο ζηριάνο να μ'οι ζήτηή μια μικρή έλεημοσύνη ; Γιατί τ'ο μ'ερος άρχιός που ήπαινεϊ β'οίσκεται κερμ'ένιος ένας θρησκόπ'ος που δέν τόν ξέρει...

»Όταν είδα τόν επίσκοπο και τόν έπαρχο να περνούν κερμ'ένια μέσα στ' άμ'αξή, γέλασα πάλι, γιατί θυμήθηκα π'ος ήσαν τα δυο έκείνη βρέφη, για τα όποια έγώ καταδικάστηκα να σε ύπηρετώ.

»Τέλος ο κλέφτης που είχε κλέψει τ'ο π'ηλοτό άγγελο μ'οι κίνησε τα γέλια, γιατί δέν μπορούσα να καταλάβω π'ος ή λάσπη κλέβει τη λάσπη...

»Τώρα έτοιμάσου γρηγορά, γιατί σιμώνει ή ώρα να φ'ηγοήμ'ε... Ύστερ' από τρεις μέρες ο άσκητης π'εβανε κι' ή ψυχή του μεταφέρθηκε άπάνω στα φτερά τ'ο αρχαγγέλου κοντά στον Πλάστη της χαρομήνη.

ΔΥΟ ΦΩΤΙΕΣ

Σάν τ'η φωτιά που έχουνε
(τά μάτια σου, κυρά
(μου,
άν ειχες και στα στήθη
(σου, άχ ! π'ος θα
(σ' άγαπούσα !
Για σέβανε θα π'εβανη για
(σέβανε θα ζούσα...
Άλλά τί λέγω, δυο φω-
(τιές να έχης ; Συμ-
(φορά μου !

I. ΠΟΛΕΜΗΣ